

Pohjois-Savon luomutuotanto pärjää hyvin valtakunnallisessa vertailussa

Luomutuotanto on lisääntynyt Pohjois-Savossa tasaisesti viime vuosina. Tyypillistä alueelle on emolehmätuotanto sekä tavanomaisten kotieläintuottajien siirtyminen luomukasvinviljelyyn. Kasvunvaraa luomulle on paljon, sillä kuluttajat ja ravintolat haluavat ostaa enemmän luomua.

Vuonna 2020 Pohjois-Savossa oli 369 luomutoimijaa, joista 362 oli luomumaatiloja. Uudet luomutuotantotavat kiinnostavat, kuten luomukeruu ja alhaisen jalostusasteen luomutuotanto. Tällä hetkellä viljelystä peltoalasta on luomua 13,6 %, josta suurin osa on nurmea.

Luomuerikoiskasvituotannolle on tilausta

Erikoiskasvituotantoa Pohjois-Savossa on vielä varsin vähän, minkä vuoksi myös luomuvihannes- ja -marjavolyymit ovat suhteellisen pieniä. Suurimmat tuotantoalat olivat 2020 luomumustaherukalla (43,7 ha) ja -mansikalla (17,3 ha). Luomumustaherukan tuotantoala on lähes tuplaantunut vuodesta 2018. Vuonna 2021 luomuvihannestuotantoalan odotetaan kasvavan, kun Joroinen liittyi Pohjois-Savoon.

Pohjois-Savossa on erinomaiset mahdollisuudet lisätä erikoiskasvien luomutuotantoa. Kuluttajat ja myös ammattikeittiöt ovat valmiita lisäämään varsinkin luomukasvituotteiden käyttöä. Kysyntää on mm. luomumarjoille, -hedelmille, -juureksille/vihanneksille ja -yrteille. Luomutuotannosta saatava raaka-aine tulisi jalostaa paremmin kysyntää vastaaviksi tuotteiksi. Esimerkiksi ravintolat tarvitsevat luomujuurekset vähintään pestyinä, suurkeittiöille nämä tulee lisäksi olla myös kuorittuja ja pilkottuja.

Kuopiosta löytyy ainakin yksi erikoisuus; EU:n pohjoisin kaupallinen luomuhedelmätila, Hiekkalan tila Jännevirralta. Tilalla tuotetaan luomumenoita sekä luomupäärynöitä. Tilan hedelmistä valmistetaan myös hilloa ja siirappia.

Luomukeruuotteiden kysyntä on myös kasvanut voimakkaasti. Pohjois-Savossa on luomuhyväksyttyä keruualaa kohtalaisen vähän, 47 ha. Mahdollisuudet laajentaa luomukeruualueita maakunnassa ovat erinomaiset. Tämä vaatii maan- ja metsänomistajien hakeutumisen luomuvalvontaan.

"Luomu on parasta ruokaa!"

Viime syksyn aikana Pohjois-Savon asukailta kysyttiin kiinnostusta luomutuotteiden ostamiseen. Kyselyyn vastanneet kuluttajat toivovat nimenomaan lähiluomun parempaa saatavuutta muissakin tuoteryhmissä kuin luomumaito. Toivottiin myös luomutuotteiden selkeämpää merkintää kaupoissa, luomutuottajien esille tuomista sekä selkeää tiedottamista luomutuotannon hyödyistä ympäristölle, eläimille ja ihmisille.

Kyselyyn vastanneet haluaisivat nauttia myös ravintoloissa enemmän luomusta valmistettua ruokaa. Pohjoissavolaisissa ammattikeittiöissä luomun käyttö on vielä aika vähäistä. Luomutuotteita käyttäviä ruokapalveluyrityksiä on maakunnassa 12 ja näillä on yhteensä 14 toimipaikkaa. Luomun käyttöosuus ruokapalveluissa on keskimäärin 15 % kaikista elintarvikkeista. Luomua tarjoavat ravintolat löytyvät Luomua ravintola -hakupalvelusta ja ne tunnistaa TasteLuomu -tähtimerkistä. Hakupalvelua ylläpitää Savon Koulutus Oy/EkoCentria.

Kuluttajakysely oli osa Savonia amk:n opinnäytetyötä ja se toteutettiin Facebookin kautta.

Luumutilat ovat tavanomaisia suuremmat

Pohjoissavolaiset luomutilat pärjäävät valtakunnallisessa luomutilojen ja viljellyn luomupeltoalan keskiarvovertailussa hyvin. Pohjois-Savossa luomutilojen keskikoko on 55,6 ha, kun vastaava luku Suomessa on 62,9 ha. Luomutilojen keskikoko on suurempi kuin tavanomaisten tilojen, joka on 49 ha. Viljellystä peltoalasta Pohjois-Savossa luomun osuus on 13,6 %, kun vastaava luku Suomessa on 13,9 %.

Luomukotieläintiloista suurin osa on nautatiloja. Etenkin emolehmätuotanto on lisääntynyt viime vuosina. Jonkin verran luomuna tuotetaan myös lampaanlihaa, sianlihaa ja kananmunia, mutta kysyntää löytyisi enemmänkin. Pohjois-Savossa luomumaidontuotannon kasvulle olisi erinomaiset mahdollisuudet. Maidontuottajilla olisi kiinnostusta siirtyä luomuun, mutta tätä jarruttaa luomusopimusten hidas tekeminen maidonjalostajien puolelta.

Investoivan tilan kannattaa harkita luomua

MTK Pohjois-Savon toiminnanjohtaja Jari Kauhanen toteaa luomun olevan nykyaikainen ja taloudellisesti kannattava tapa tuottaa ruokaa.

– Luomu on monessa mielessä taloudellisesti varsin kilpailukykyinen tuotantomuoto ja sen hyviä puolia soisi enemmänkin hyödynnettävän tavanomaisella puolella. Etenkin investoiville tiloille luomu on harkitsemisen arvoinen vaihtoehto, sillä luomutuotannon kannattavuus on tavanomaista parempi, Kauhanen pohtii. Hän arvioi, että luomutuotantoa kohtaan tunnetut ennakkoluulot ovat hälvenemässä myös Pohjois-Savossa.

– Luomun arvostusta viljelijäpiireissä voisi lisätä sillä, että se olisi enemmän esillä tavanomaisillekin tuottajille suunnatuissa koulutuksissa ja tiedotuksessa. Pohjois-Savossa monet marjanviljelijät ovat ottaneet käyttöön luomutuotannon menetelmiä, Kauhanen sanoo.

Luomu Pohjois-Savossa tiedot ja tilastot on koonnut Savonia amk -restonomiopiskelija Susanna Vartiainen Savon koulutuskuntayhtymän/EkoCentrian toimeksiannosta.

Tilastolähteet: Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus, Ely-keskus, ProAgria Itä-Suomi, EkoCentria

Lisätietoja:

Jari Kauhanen, toiminnanjohtaja, Pohjois-Savon MTK, puh. 040 505 6718, jari.kauhanen(at)mtk.fi

Pirkko Tuominen, erityisasiantuntija, ProAgria Pohjois-Savo, puh. 0400 124 976, pirkko.tuominen(at)proagria.fi

Minna Mustonen, ylitarkastaja, Pohjois-Savon ELY, puh. 0295 016 605, minna.mustonen(at)ely-keskus.fi

Anu Arolaakso, projektipäällikkö, EkoCentria, puh. 044 785 4048, anu.arolaakso(at)sakky.fi